

Ilustrirani **Slovenec**

Leto V

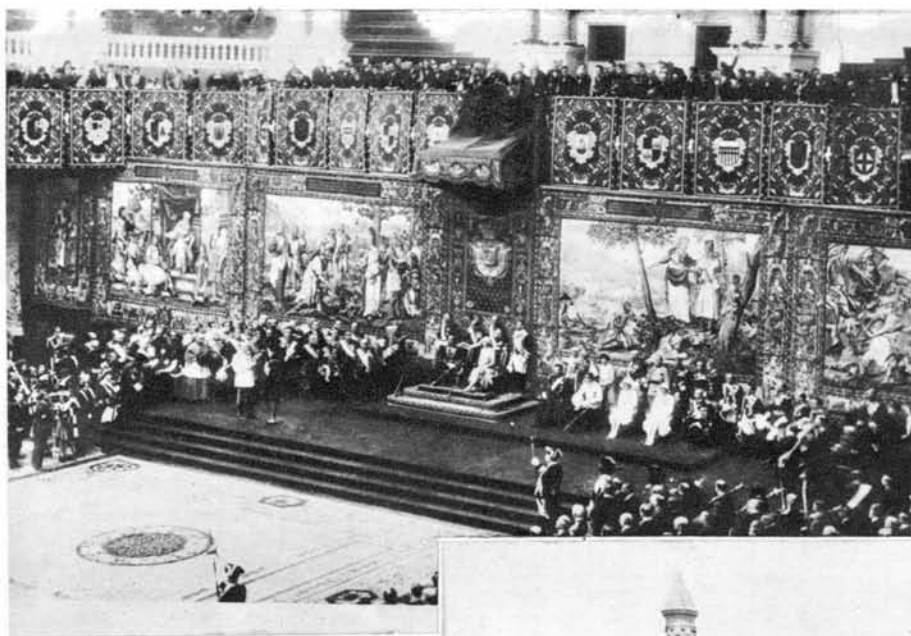
Tedenska priloga »Slovenca« (šf. 131) z dne 9. VI. 1929

Štev. 23

Pogled na našo vojno mornarico

ki zapušča Boko Kotorsko in pluje prvič na službeni poset h grški, francoski in angleški mornarici. Na potovanju bo od 15. maja do 16. junija.

Dve veliki svetovni razstavi

Španija prireja letos dve veliki svetovni razstavi, ki vzbujata pozornost vsega sveta. Prva je »Ibero-ameriška razstava v Sevilji« (glej sliko spodaj), ki je posvečena skupnostni misli latinske Amerike in ki naj poda pregled dela Španije v Južni Ameriki. Otvoril jo je kralj dne 9. maja na najslovesnejši način. — Druga je pa velika mednarodna razstava v Barceloni, ki se je udeležuje večina držav na svetu s svojimi proizvodi. Slika na levi nam kaže njeno otvoritev, ki jo je z vsemi svečanostmi izvršil španski kralj 15. maja. Na estradi je zbrana vsa kraljeva rodbina z ministri in najvišjimi dostojanstveniki države.

Spodaj:

Prof. G. Minorescu

romunski zunanji minister, ki je v svojih zadnjih izjavah ob priliki konference male antante v Belgradu ponovno poudarjal iskreno vzajemnost svoje države z Jugoslavijo in Češkoslovaško.

Spodaj:

Pogled na Ellis Island

pri New Yorku, ki ga predobro pozna vsak izseljenec. Tu se namreč nahajajo kontrolne in karantenske postaje za izseljence v Združene države ameriške in vsako leto gre skozi nje na stotisoče oseb. Mnogi naši ljudje se ga spominjajo tudi z jako neprijetnimi čustvi, ker so bili tu zavrtnjeni in so se morali, tik pred vstopom v »obljubljeno deželo«, vrniti zopet v domovino.

Spodaj:

Ogromen spomenik Krištofu Kolumbu

odkritelju Amerike, ki so ga pred kratkim postavili na slikovitem morskem obrežju pri Sevilji.

Dr. A. B. Jeglič

Izborno uspeli portret našega knezoškofa, ki ga je za 79. rojstni dan vladike dovršil v bronu akad. kipar prof. Ivan Sajevic.

S senzacionalnega procesa proti Punišu Račicu

Dne 27. p. m. se je pričel v Belgradu proces proti Punišu Račicu, ki je dne 20. junija l. l. ustrelil, oziroma težko ranil v narodni skupščini več radičevskih poslancev. Na zatožni klopi sedita tudi bivša poslanca Drag. Jovanović in Tomo Popović, ki sta obdolžena sokrivde. Proces vzbuja splošno zanimanje ne le v naši državi, temveč tudi v inozemstvu. Naša slika nam kaže pogled na zagovornike in časnike, ki prisostvujejo procesu, spredaj (prvi na levi) je pa videti tudi obtoženega T. Popovića.

Z zborovanja časninarske male Antante v Belgradu

Ob priliki konference zunanjih ministrův držav male antante (Jugoslavije, Češkoslovaške in Romunije), ki se je vršila konec preteklega meseca v Belgradu, je pripela v našo prestolnico tudi cela vrsta češkoslovaških in romunskih časnika, ki so organizirani s svojimi jugoslovanskimi tovariši v tako zvani »Časnikarski mali antanti«. Vzpostavljajo s konferencami zunanjih ministrův se je vršilo v dneh od 19. do 21. maja tudi peto zasedanje časninarske male antante, ki je razpravljala o potih in sredstvih, kako najuspešneje podpirati prizadevanja za prijateljsko sodelovanje vseh treh držav. Zadnjega zborovanja (glej sliko na levi) so se udeležili tudi vsi trije zunanji ministri, ki so imeli ob tej priliki pomembne politične govore.

Slike k Slovenskemu biografskemu leksikonu

Na levi:

Kolarič Rudolf

jezikoslovec. Rojen je bil leta 1898. v Ilovcih pri Hermancih v ptujskem okraju. Po dovršenih jezikoslovnih študijah na ljubljanski in praški univerzi je bil nekaj let asistent v slovenskem seminarju v Ljubljani, od leta 1927. dalje je pa profesor na I. državni gimnaziji v Ljubljani. Objavlja več znanstvenih registrov, prevodov in razne razprave. Peča se predvsem z imenoslovnimi študijami.

Na desni:

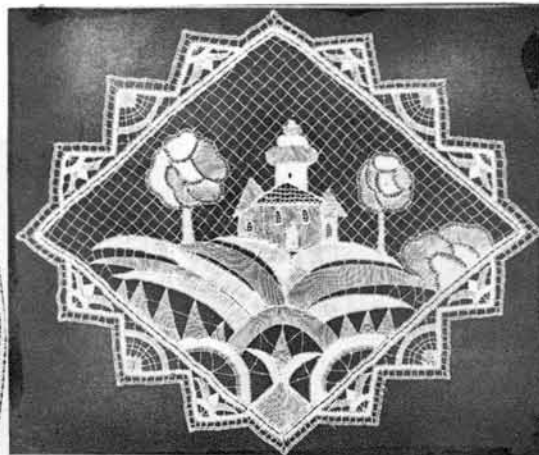
Kogoj Marj

skladatelj, rojen leta 1895. v Trstu. Študiral je dunajsko glasbeno akademijo in deluje sedaj kot repetitor in deloma kot kapelnik pri ljubljanskem Narodnem gledališču. Objavlja že celo vrsto kompozicij za klavir, zbor itd.; največje njegovo delo je pa opera »Črne maske«, ki so jo peli letos v ljubljanski operi.

Kranjica s pečo
(Osnutek M. Gasparija.)

N. Geiger: Narodni motiv.

Cerkvene
čipke.

SLOVENSKO ČIPKARSTVO

OB DESETLETNIC DRŽ. OSR. ZAVODA
ZA ŽENSKI DOMAČI OBRT
V LJUBLJANI

M. Renova: Motiv za zavese.

Kranjec s polgovko
(Osnutek M. Gasparija.)

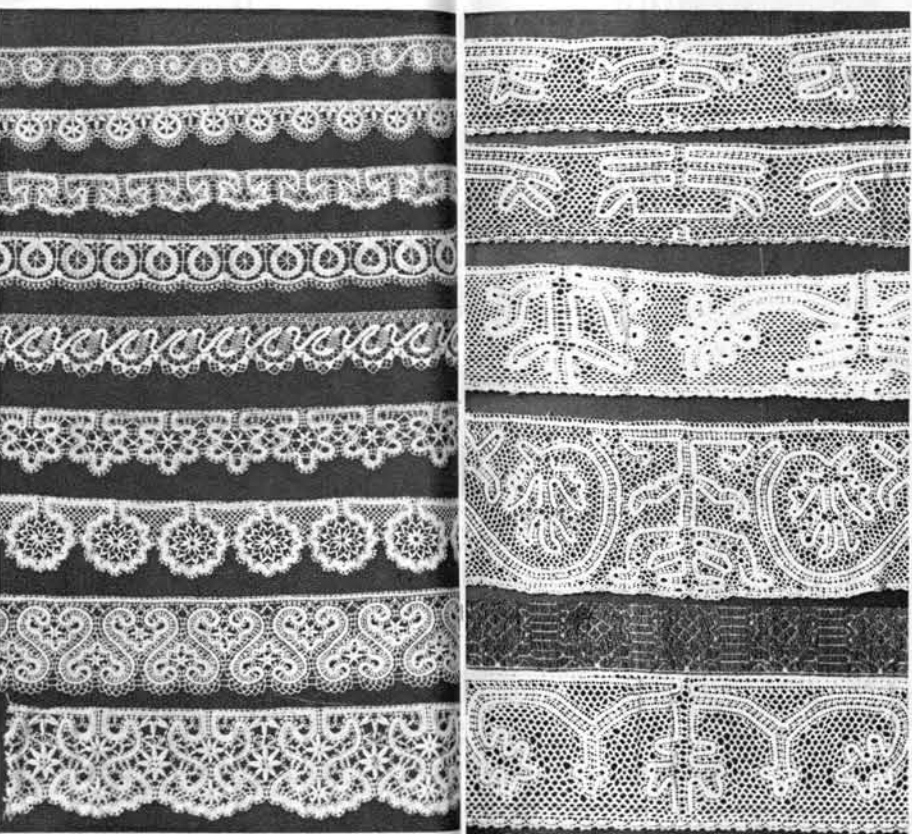

Kleklana dalmatinska čipka.

Na levi: Z razstave na zavodu.

Na desni (od zgoraj navzdol): Polži, bučke, pogačke, kolca, močeradi, potonke, krancelnovke, srčkovke, krone.

Spodaj: Oddelek za kleklanje na zavodu v Ljubljani.

zavodu je zaposlenih 18 učiteljic. Od leta 1919. do danes je obiskovalo zavod, njegove šole in tečaje 4500 gojenk. Šolane čipkarice izvršujejo lahko naj-finejša dela, ki popolnoma nič ne zaostajajo za ino-zemskimi deli. Dokaz temu so naše slike izvršenih del. Zato se prirejajo razstave, da se seznani naš in tuj svet z našimi izdelki. Danes naj bi se zlasti premožni krogi zavedali, da ni potrebno hoditi po ročna dela v inozemstvo. Ta denar pač lahko ostane doma našim najrevnejšim. Pri sklepanju trgovinskih pogodb z inozemstvom bi se morale doseči ugodnosti za izvoz naših čipk, ki bi potem postale zopet važen vir dohodkov kakor pred vojno, ko je dalo par milijonov kron zaslužka našim pridnim čipkaricam. Zavod je ena redkih ustanov, ki so nastale po pre-vratu, ki pomenijo lep napredek v našem narodnem gospodarstvu. Iz skromnih začetkov se je razvil v cvetočo in pomembno domačo institucijo. Ob prvi desetletnici izrekamo tudi mi svoje prisrčne čestitke in želimo zavodu nadaljnjih uspehov.

Razni motivi za sestavljanje prtičev in zaves.

Na desni zgoraj: Izdelki zavoda na razstavi v Zagrebu.

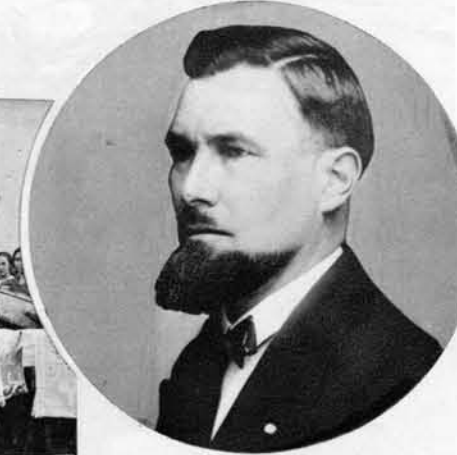
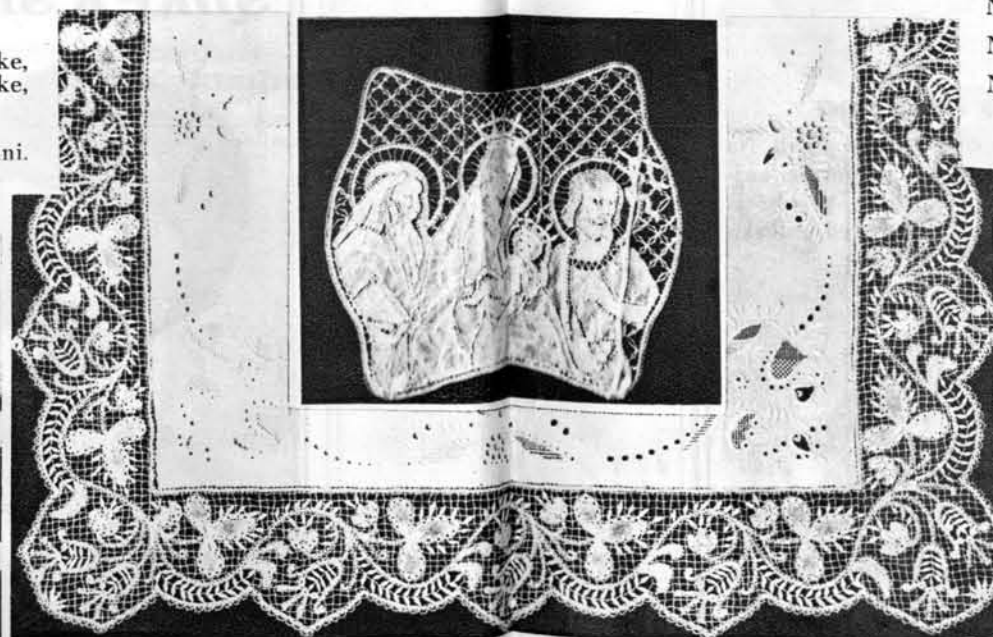
Na desni spodaj: Del zavodove razstave na Bledu.

Na levi spodaj: T. Lapajne, slovenska čipka, v sre-dini svetogorska Mati božja.

Spodaj: Udeleženske file tečaja na Prevaljah.

Ivan Vogel
prvi ravnatelj osr. zavoda za
ženski dom. obrt v Ljubljani.

Božo Račič
sedanji ravnatelj osr. zavoda za
ženski dom. obrt v Ljubljani.

Tipi z arab- skih ulic

Arabija meri nad 3 milijone km², a šteje le okroglo 3½ milijonov prebivalcev, kajti veliko večino tega velikanskega polotoka pokrivajo puščave. Najznamenitejši mesti sta Mekka in Medina, vsakemu muslimanu sveta kraja. Prebivalci so po veliki večini beduini, ki prebivajo sicer še v severni Afriki in v Siriji ter se pečajo po večini s pastirstvom. Je to jako pogumen, svobodoljuben in gostoljuben narod, a tudi jako nezvest, ki prebiva (razen v mestih seveda) v šotorih. Slike nam kažejo nekaj tipov arabskih beduinov.

Pogled na ce- sto v Fiddi

(luka Mekke, odkoder odhajajo navadno karavane v notranjost Arabije). Cesta je vedno polna nosačev in vodnikov kamel, za katere je tu dovolj prenočišč in hlevov.

Na levi:

Berač

tipična prikazen arabskih mest, ki se preživlja s tem, da razkazuje razne spretnosti. Na petah ima pritrjene majhne vrečice, ki pri plesu veselo rožljajo. Na sliki razkazuje berač svojo umetnost in spretnost z mečem.

Tip bedulina

kakršnih so polne ulice v Fiddi. Na sliki ga vidimo pri njegovem najljubšem opravilu, to je pri brezskrbnem kajenju pipe pred arabsko kavarno.

Na levi:

Nosač vode

V pretežnem delu Arabije jako primanjkuje vode, zato so nosači vode jako važen činitelj. Prenašajo jo navadno v mehovich, kakršnega nam kaže slika.

Mihael Bobek

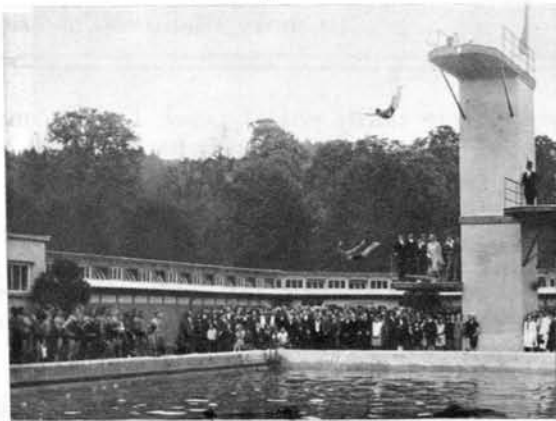
upravni vodja »Slovenčeve« podružnice v Mariboru, ki je obhajala zadnjo nedeljo petletnico svojega obstoja in uspešnega delovanja.

Mladinsko zavetišče na Viču pri Ljubljani. Vincencijeva konferenca na Viču je dozidala prostorno Mladinsko zavetišče, namenjeno v prvi vrsti za otroke delavskih staršev občine Vič, ki se bo slovesno izročilo svojemu namenu danes popoldne. Zavetišče ima 14 sob s pritliklinami, in sicer: tri spalnice s 30 posteljami, obednico, učne in dnevne sobe, kopalnico, prostorno igrišče itd. Zavetišče oskrbujejo čč. ss. usmiljenke. Zavod se je zidal z milodari, večji del izdatkov pa čaka še novih dobrotnikov.

Spodaj:

Osebe knjigoveznice Jugosl. tiskarne v Ljubljani ob priliki proslave 25. jubileja, odkar delujeta v njej gg. ravnatelj Ivan Dežman (1) in poslovodja Alfonz Škof (2). Za časa njiju plodnosnega delovanja se je razvila knjigoveznica Jugoslovanske tiskarne (prej K. T. D.) v eno največjih in najmodernejših tovrstnih podjetij v naši državi.

Z otvoritve modernega kopališča S. K. »Ilirije« v Ljubljani, ki se je vršila 26. maja. To kopališče je nedvomno velepomembna pridobitev za Ljubljano, saj je z njim izpolnjena velika vrzel, ki smo jo jako občutili. Kopališče ima 900 m² velik bazen, 298 kabin, okoli 400 omaric za obleko, solnčišče, toplo prho, restavracijo, brivnico, skakalni stolp itd. in je sploh urejeno najmoderneje.

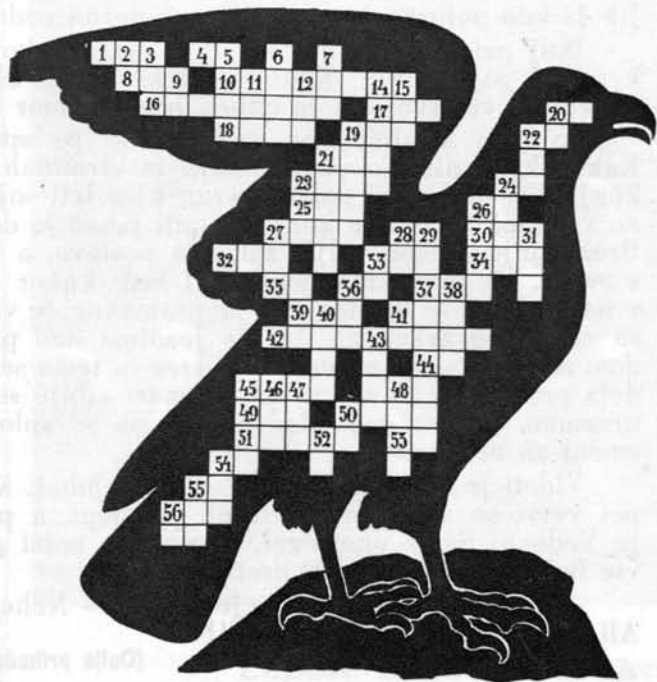
KRIŽANKA »OREL«.

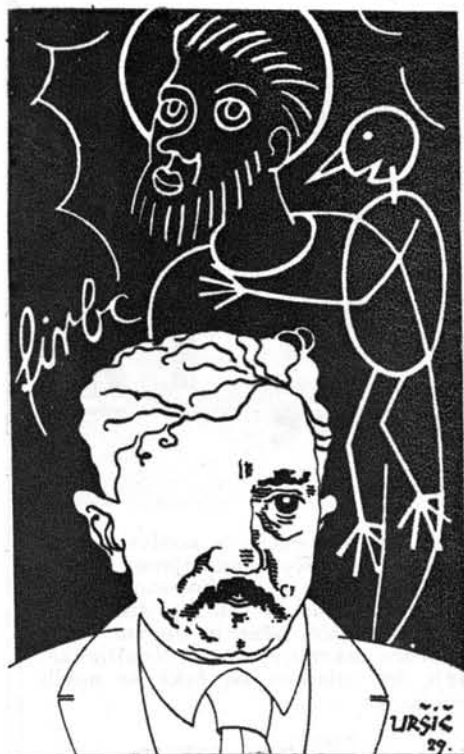
Vodoravno: 1. Božanstvo, 4. Zaimek, 8. Časovna perioda, 10. Poklic, 16. Hrepenenje izseljencev, 17. Otok v Jadranskem morju, 18. Dokaz, da je voda mehka, 19. Toalet, 20. Potrdilna beseda, 21. Vrsta zvoka, 22. Nikalnica, 23. Oteklina, 24. Del voza, 25. Vrsta zemlje, 26. Igralna karta, 27. Del bojne oprave, 28. Kazalni zaimek, 30. Hrvatski veljak, 32. Žensko krstno ime, 33. Časovna perioda, 34. Moško krstno ime, 35. Kemični znak za živo srebro, 36. Kemični znak za radij, 37. Dolina pod Malim Atlasom v Afriki, 39. Žensko krstno ime, 41. Rimski cesar, 42. Mesto v Sloveniji, 44. Zaimek, 45. Tekočina, 49. Domač naziv očeta, 50. Časovna označba, 51. Slaščica, 53. Kakor št. 26. 54. Predlog, 55. Grška črka, 56. Beneški mogotec, 57. Reka v Sibiriji, 58. Bolečina. — Na v p i č n o: 2. Predlog, 3. Kača, 5. Grški pesnik basni, 6. Reka v Črni gori, 7. Ime filmske igralke, 9. Medmet, 11. Števnik, 12. Žensko krstno ime, 14. Žensko krstno ime, 15. Začimba, 19. Znani roman, 21. Del peresa, 22. Del obraza, 23. (Rastlina) del rastline, 24. Rastlina, 26. Svetopisemska oseba, 27. Igra, 28. Zaimek, 29. Gorovje v Afriki, 31. Časovna perioda, 33. Veznik, 36. Otok v Jadranskem morju, 38. Ognjenik, 40. Kar odlikuje človeka pred živaljo, 41. Kratica, 43. Junak v Holecikovih prevodih (Lobo), 45. Potrebščina v medicini, 46. Moško krstno ime, 47. Nekaj, kar vsakdo rad sprejme, 48. Žuželka, 50. Veznik, 54. Orodje, 55. Meja predmeta, 56. Predlog, 57. Zaimek, 57. Zastopnik ilirskega pokreta.

Za pravilno rešitev razpisujemo:

I. nagrada: Andree; Radio, II. nagrada: Hume; Praktični sadjar.

Rešitev prejšnje uganke priobčimo prihodnjič.

Na levi:

Dr. Francè Stelè

pisatelj umetnostnih spomenikov kamniškega sodnega okraja, ki so bili v zadnji številki »Zbornika za umetnostno zgodovino«, kjer so izhajali od leta 1922, dalje, zaključeni.

Nobena panoga našega znanstva se ni po vojni razvila tako zelo kot vprav umetnostna zgodovina in v kratki dobi desetih let so nam dr. Izidor Cankar, dr. Francè Stelè, msgr. Steska, dr. Mesesnel in tovariši že ustvarili obris naše umetnostne zgodovine, o kateri do prevrata nismo vedeli še skoraj ničesar. Lotili so se že celo popolne umetnostne topografije Slovenije, katere I. zvezek tvori ravno navedeno veliko dr. Stelètovo delo (obsega 501 stran in je bogato ilustrirano). Kot drugi zvezek začne že v prihodnji številki Zbornika izhajati dr. Maroltov vrhniški sodni okraj.

Neumorni „Francèk“

Merci, fala lijepa, Dankschön, na svidenje, gratias ago...

(Iz zbirke »Mariborski obrazi«.)

Car Berendej.

(Povest iz sibirskega pragozda.)

XV. poglavje.

— Vabilina poznaš, Petrá Mosejiča?
— Poznam.
— Ali je še daleč do njega?
— Dva dni na konju.
— Kaj pa bi ti plačali?
— Ne vem; kaj daš?
— Saj pravim, da ne bom stiskal! Ali so konji na paši tam spodaj tvoji?
— Moji.
— No pa dobro! Mi rabimo tri konje, pa še ti boš jahal četrtega. Če ti plačam po dva rublja od glave, to bo osem rubljev, osem srebrnih rubljev boš dobil!

Žužel je zopet pomežiknil. — Kaj pa hočem z njimi? Kaj naj z njimi počnem v stepi?

— Kaj se to pravi, kaj hočem?!
— Za denar se tu nič ne kupi... Blago daj!
— Kakšno blago pa ti naj damo? Saj vidiš, da so nam vse ukradli!

— Aj-ja-jaj! Potem pa si že slabo čuval!
Vedenej Savič ni maral preveč pripovedovati; skomiznil je samo z rameni.

— Saj imaš blago... — je nadaljeval sojot, — medved mi je puško polomil, svojo mi podari, pa te popeljem k Vabilinu!

— Glej ga, kam meri! — je odvrnil Vedenej Savič, — saj je vredna taka puška kakih dvajset konj! To ni nobena sprednjača, saj vidiš, da je dvocevka, kakor nova je. Kako moreš toliko zahtevati!

Sojot je zopet pomežiknil: — Res je, dobra puška je to!

Vsi so obmolknili.

— No, kaj torej, ali nas boš vodil? Naj bo, ker vidim, da si pošten človek: hočeš deset rubljev? Skoro zadnji denar ti dam...

— Puško daj, pa bom vodil!

Poslovodja se je uprl, pričel rentočiti, a se slednjič spomnil, da ni kraj in čas primeren za barantanje in da jim je Mikitina puška itak odveč, pa je sklenil kupčijo.

Gospodar je takoj postal vesel. Dali so mu, da si je ogledal svojo bodočo puško, pa je kar ni mogel izpustiti iz rok, božal jo je, otipaval in meril z njo. Videti je bilo, da je strasten lovec.

Medtem se je že pričelo mračiti. Vedenej Savič se je zmenil z Žuželom, da bodo odrinili drugo jutro zgodaj. Povečerjali so, pa si jeli pripravljati postelje. Žužel jih je vabil v svojo luknjo, a noben sel ni hotel noter; rekli so, da je preveč bolh po tleh. Postlali so si konjske odeje, vzeli puške in legli zunaj na skali. Psa sta se stisnila h Grigoriju; če bi se kaj dogodilo, bi se takoj oglasila, pa vse zbudila.

Nikjer ne spi človek boljše kakor v hribih, pod milim nebom! Bog ga pokrije z zvezdno odejo, sveži zrak dobro dene prsom in ta tišina! Zaziba in uspava še boljše kakor mati, ki poje otroku...

XVI. poglavje.

Veseli in hodri so odrinili sli ob zarji, ko da jih je kdo pobrizgal s pravljitno čudežno vodo.

Bolj prijetno je bilo sedeti v sedlu kakor peš krevsati po gorovju. Kakor orel se počuti človek na konju, ves svet mu je odprt, jezdi, kamor hoče!

Sojotski konjiči niso veliki, zato pa spretni. Kakor koze dirjajo po kamenju in strminah; naš konj bi si desetkrat polomil vrat, kjer leti sojotski na vso moč. Dober je konj, pa tudi jahač je dober! Brez konja nič ne velja, žalostna postava, a če je v sedlu, ga je vredno pogledati! Sedi kakor kralj v naslonjaču: se ne zmaže in ne premakne, še vinjen se nikoli ne zvrne na tla. Če jezdim nad prepado mi, Rusi — nam hudo bi je srce in tema se nam dela pred očmi. A sojotu ni nič mar: ziblje se nad breznom, tuli na ves glas pesem, pa se sploh ne zmeni za nevarnost.

Videti je bilo, da je tudi Žužel tak jahač. Kakih pet verst so za njim sli drveli po stepi, a potem je Vedenej Savič onemogel, se upehal, notri ga je vse bolelo; tako se je bil pretresel.

— Ej, stoj! Čakaj no! — je zavpil. — Nehaj no! Ali so te čebele napadle, ka-li?

(Dalje prihodnjé.)